

Opinnäytetyö (YAMK)

Taiteen uudet kontekstit

2019

Maria Liitola

KASVUA KUVATAITEELLE

– kohti kansainvälistä taidekenttää

Maria Liitola

KASVUA KUVATAITEELLE

– kohti kansainvälistä taidekenttää

Opinnäytetyöni käsittelee kotimaisella ja ulkomaisella taidekentällä toimimista, taiteilijan työ- ja toimeentuloedellytyksiä, taiteen murrosdiskurssia sekä siinä käytettävää kieltä. Esitän näkökulmia siitä, miten kansainväliseen taidekenttään panostaminen voisi olla taiteilijan uraa ja ansaintaa kehittävä tekijä. Esitän myös kehityskohtaehdotuksena liikkuvuuden helpottumisen, visiona kansainvälisen toiminnan keskus, joka avittaisi käytännön asioissa, ja tarjoaisi toimintaa tukevaa mikro-tukea. Fokuksena tekstissäni on erityisesti taidemaalarit ja muut siirreltäviä ja myytäviä objekteja tuottavat kuvataiteilijat.

Artikkeli keskittyy ajankohtaisiin kehitysalueisiin toimeentuloedellytysten kasvattamiseksi kuvataiteen alalla. Artikkelissa esitetään uusi työllisyysmalli ”pienpalkkatulo”, jossa alle 30 000 euron vuosituloilla toimivan yrittäjä-taiteilijan tulot lukeutuvat eläkemaksujen alaisiksi palkkatuloiksi, joihin sovelletaan negatiivisen tuloveron ja palkkatuen mekaniikkaa. Tämä vaihtoehtoinen malli takaa taiteilijalle eläkekertymää, työssäolopäiviä sekä asettaa itsensä työllistävän taiteilijan työn tasavertaiseen asemaan palkkasuhteisen työntekijän kanssa uusien työllisyyttä tukevien toimien piirissä. Työllisyysmallissa taiteilijan ansiot eivät johda etuuksia leikkaavaan tukiloukkuun, jossa työnteko ei kannata. Esittämässäni mallissa kuvataidehankintoihin kohdistetaan myös verovähennysmalleja, jotka kasvattavat taiteen vientiä ja gallerioiden myyntilukuja. Pohdin myös keinoja näyttelyvuokrakäytännön tuottaman, taiteilijalle kohtuuttoman kulurakenteen purkamiseen sekä taiteen vientiin kohdistuvien kulujen leikkaamiseen. Esittämäni taiteen vientikeskus voisi keskitettyjen palveluiden myötä puolittaa kansainvälisen toiminnan kuluja, ja fasilitoida kansainvälisten liikkuvuushankkeiden kanssa verkostoitumista. Pohdin käytäntöjä, joiden myötä tulonmuodostuksen ja sosiaaliturvan rakenteet vahvistuvat, myynti kasvaa ja taiteellinen toiminta siirtyy selvästi kannattavampaan suuntaan. Artikkelini tutkii kuvataiteen koulutusrakenteen heikentyneitä tilanetta sekä taidealan murrokseen keskittyvää puhetta. Taiteen vahva ja monipuolinen tutkintorakenne on kokenut vakavia heikennyksiä, jotka on korjattava taidealan kasvun ja monipuolistumisen mahdollistumisen takeeksi. Käsittelem taidelähtöisten menetelmien, kulttuurihyvinvoinnin ja välineellistävän taiteen kehitystä, sanastoa, lähtökohtia ja tavoitteita, joiden kautta tätä keskustelua käydään. Esitän kriittisiä näkökulmia vastakkainasettelevan keskustelun aiheuttamasta kielteisen keskustelun kehästä ja sen aiheuttamista lopputuloksista, ja esitän tämän vastapainoksi rakentavan keskustelun kehän, joka kehittää ja vie asioita eteenpäin tasa-arvoisella tavalla.

ASIASANAT:

kuvataide, toimeentulo, kansainvälisyys, kehitystyö, apurahat, taidekenttä, taidepuhe, koulutus, perustulo, verotus

MASTER'S THESIS | ABSTRACT

TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Contemporary Contexts of Arts

2019 | 18 pages, number of appendices: 100 pages

Maria Liitola

GROWTH FOR FINE ARTS

- towards the international art scene

My thesis deals with working in the field of Finnish and foreign art, the working and livelihood of the artist, the art of discourse and the language used in it. I present perspectives on how investing in the international art field could be a factor in the development of an artist's career and earnings. I also propose a development point for mobility facilitation, a vision for a center for international action that would open up practical matters and provide operational support for micro-support. My text focuses in particular on painters and other visual artists producing movable and sellable objects.

The article focuses on topical development areas for increasing livelihoods in the visual arts. The article proposes a new model of employment, "low-wage income", in which the income of an entrepreneur-artist with an annual income of less than 30,000 € is included in payroll contributions, subject to a negative income tax and wage subsidy mechanism. This alternative model guarantees the artist retirement, working days, and puts the employing artist's work on an equal footing with the salaried employee in new employment support activities. In the employment model, the artist's earnings do not lead to a benefit-trapping support trap where the work is not worthwhile. The model I have presented also applies to tax deduction models, which increase the export of art and the sales of galleries. I am also considering ways to dismantle the expense structure created by the exhibition rental practice, which is unreasonable for the artist, and to reduce the cost of exporting art. Through the centralized services, the Art Exhibition Center I proposed could halve the cost of internationalization and facilitate networking with international mobility projects. I am reflecting on practices that strengthen the structures of income generation and social security, increase sales and make artistic activities more clearly profitable.

The article examines the weakening of the structure of education in fine arts and the speech that focuses on the art transition. The strong and versatile degree structure of the arts has experienced severe weaknesses that must be corrected to guarantee growth and diversification in the arts. I discuss the development of art-based methods, the art of well-being and the instrumental arts, the vocabulary, the starting points and the goals that guide this debate. I present critical points of view about the circle of negative debate and its end results as a result of confrontational debate, and counterbalance this with a constructive debate that develops and moves things on an equal footing.

KEYWORDS:

art, livelihood, international, development, grants, art field, art speech, education, basic income, taxation

SISÄLTÖ

TIIVISTELMÄ	2
ABSTRACT	3
JOHDANTO	5
PORTFOLIO	12
PORTFOLION LÄHTEET	53

JOHDANTO

Kasvua kuvataiteelle – kohti kansainvälistä taidekenttää on tutkimusartikkeli, joka ilmentää kuvataiteilijan työtä, tutkii kansainvälisen toiminnan mahdollisuuksia, ja esittää taiteilijan työn kannalta olennaisia kehityskohteita. Tutkimus tarjoaa avaimia kansainvälisen toiminnan kehittämiseen, ja taiteen aseman, koulutus pohjan ja ansaintamahdollisuuksien vahvistamiseen taiteilijan omalla ydinosaamisalueella myös tulevaisuudessa. Tutkimus tarkastelee taiteilijan työnkuvan murroskeskustelua, sen ilmenemismuotoja, sekä sen vaikutuksia ammattialan kehitykseen. Tekstin keskiössä on kuvan tekemiseen keskittyvän kuvataiteilijan työn erityispiirteet, tulorakenteet sekä ammatti-identiteetti. Painotus on verkostoitumisessa sekä rakenteellisissa muutostarpeissa muuttuvalla, kansainvälistyvällä taidekentällä työskentelemisen mahdollistumiseksi. Tutkimuksessa tarkastellaan minkälainen prosessi on taidenäyttelyihin osallistuminen Suomessa sekä ulkomailla, alkaen konkreettisista, teosten kuljettamiseen sisältyvistä ongelmista apurahojen saamiseen, sekä ulkomaisen näyttelytoiminnan vaikutuksesta taiteilijan ansaintaan.

Tutkimus esittää ajankohtaisia kehityssuuntia kuvataidealalle. Lähtökohtana aiheen valinnalle toimi poliittisten toimijoiden yhteydenotot, joissa pyydettiin taiteilijänäkökulmaa vapaan taiteen ongelmakohtien kartoittamiseen puolueiden kulttuuriohjelmien taustamateriaaliksi. Työn taitto on suunniteltu huomioimaan hyvinvointinäkökulma. Teksti tukee neuroepätyypillistä lukijaa värillä erotelluin aihekokonaisuuksin, tekstin taittamisella pienempiin kappalejakoihin ja tekstin tauottamista kuvin. Aloitin aineiston keräämisen vuonna 2018, keräten tuoretta tutkimustietoa kulttuurialan arvonalisäyksestä ja kansantaloudellisesta asemasta. Jatkoin työskentelyä haastatteluin ja keskusteluin, seuraamalla erityisesti uuden hallituksen kulttuuriohjelmaa ja kärkihankkeiden muodostumista. Aineiston keräämisen jälkeen aloitin kirjoitustyön, jonka sisältötarpeita olen kartoittanut kulttuuripoliittisten toimijoiden kanssa. Tutkimusaineistona olen käyttänyt ajankohtaisia artikkeleita sekä taidepuhetta, kulttuurihyvinvointia ja luovaa taloutta käsitteleviä tutkimuksia, podcasteja, ja verkkosivuja. Konsultoin tutkimustani varten myös FRAME Contemporary Finlandia, yritysmaailman edustajia sekä kansainvälistä huolinta-alan yritystä. Haastattelin portfolioon Sami Korhikoskea (MA, MFA). Tämän haastattelun pätkät heijastelevat kokemuksia kansainvälisen ja kotimaisen taiteen kentillä toimimisessa. Peilaan käytännön havaintoja kuvataiteilijan työn ongelmia- ja kehityspinnoista sekä soveltamisesta oman taiteellisen toimintani kautta. Olen opiskellut

nykyisen YAMK-koulutuksen lisäksi kuvataidetta kansanopistossa, opistotasolla, sekä AMK-tasolla yhteensä 10 vuoden ajan, ja toiminut vapaan taiteen, musiikin, esitystaitteen, tapahtumatuotannon, markkinoinnin, tuotekuvaamisen sekä vapaan sivistystyön parissa 16 vuoden ajan.

Kuvataiteilijan ammattinimike kattaa useita taiteen tekemisen tapoja. Tämä tutkimus keskittyy pääasiallisesti kuvaa tekevien, julkiseen esittämiseen ja myyntiin tarkoitettujen teosten valmistajiin, jotka tyypillisesti ovat myös ansainnassaan kaikkein matalimmalla tasolla (Cronberg 2010:6, 52). Tutkimus tarkastelee taiteilijan työn sisältämiä erityispiirteitä, jotka vaikuttavat kuvataiteilijan mahdollisuuksiin toimia monialaisesti ja yrittäjäpainotteisesti, ja perustellen taiteen koulutuksen ja ammattikuvan kehitystarpeen painottumista ensisijaisesti taiteelliseen ydinosaamiseen. Taidelähtöisten menetelmien soveltaminen yhteiskunnan eri alueilla tulee nähdä taiteilijalle yhtenä ydinosaamisesta kumpuavana erikoistumisen väylänä, joka voi tuottaa ammatillisen kasvun ja työnkuvan moninaistumisen mahdollisuuksia. Taiteen autonomisen arvon ja rikkaan kulttuuritarjonnan muodostaman henkilökohtaisen kulttuurisuhteen kautta voidaan tutkitusti tuottaa lisäarvoa myös sosiaali- ja terveydenhuollon sekä hyvinvoinnin sektoreille. (Laitinen 2017.) Monipuolinen koulutustarjonta tulee nähdä osana taiteilijan koulutusrakenteen korkea-asteisia erikoistumisopintoja. Tämän kehityksen kivijalkana on nähtävä koko kentän läpäisevä, taiteilijan omaääniseen ilmaisuun pohjautuva taiteellinen työskentely ja vahva ammatti-identiteetti, jonka kautta taiteilija myös luo mahdollisuuksia ihmisten henkilökohtaisen kulttuurisuhteen muodostumiselle. (Lilja-Viherlampi & Rosenlöf, 2019, s. 22.) Taiteellinen työ on nähtävä poliittisia rajoja sekä elämäkatsomuksia läpäisevänä, kaikille yhteisenä ja kaikkia yhdistävänä kulttuurisen kehityksen moottorina, jonka monipuolinen taidekenttä tulevaisuuden kasvavana alana luonnollisesti muodostaa. Tekstissä todetaan taiteen itseisarvon tukemisen ja ylläpitämisen olevan merkittävässä roolissa myös soveltavien muotojen kehityksen kannalta. Tarkastelen tästä vaikutussuhteesta käytävän keskustelun muotoa, ja sen epäselvästi määritellyn terminologian aiheuttamia ongelmia (Reijonen 2012), sekä negatiivista vaikutusta taiteen tutkintorakenteen uudistuksessa. Puhuttaessa muutoksen tarpeesta ja taiteilijan ammatin muutoksen välttämättömyydestä, tulee tarkastella mistä tämä puhe on lähtöisin, ja miksi sitä käydään. Mitä enemmän muutoksesta puhutaan, sitä välttämättömämmäksi muutostarvetta rakennetaan (Reijonen 2012, s. 61). Ja koska julkinen keskustelu on herkästi kumuloituvaa, on objektiivisen tarkastelukulman säilyttämisen vuoksi tärkeää tiedostaa

myös keskustelun tarkoitusperät. On pyrittävä välttämään vastakkainasettelua, ja muutospuheen arvoja, mekaniikkaa sekä päämääriä on kyettävä tarkastelemaan kriittisesti. Tunnistettavissa on myös keskustelun tapa, jossa ydintyöskentelyn ja soveltavan käytön kehitystä ja uudistuksia toteutetaan tasapuolisella ja rakentavalla tavalla, välttäen vastakkainasettelua. Tämän kaltaista keskustelun tapaa on pyrittävä vakiinnuttamaan. Toisin sanoen: keskustelu taiteen murroksesta ja kehityksestä vaatii vakiinnutettua terminologiaa, ja tarkkuutta sen käytössä. Käsitteiden toisiinsa sekoittuminen johtaa todellisen merkityksen vastaisiin tulkintoihin. Vakavimmillaan käsite luovasta taloudesta on rinnastunut taideammattiin sellaisenaan, jonka on ominaispiirteidensä vuoksi katsottu täyttävän talouden tuottavuuseriaatteita ja työllistävyyttä heikosti. Tämä on myös nähty perusteena vuonna 2019 voimaan tullessa tutkintorakenteen muutoksessa, jossa taiteen ammatillinen perustutkinto lakkautettiin, ja siirrettiin osaksi tekniikan ja liikenteen alaa, perusteenaan alan heikko vastaavuus työelämän tarpeille (Pulkinen 2017). Kehityssuunnalla on negatiivinen vaikutus taiteen perustuslakiin asetetun autonomisen aseman toteutumiselle, taiteen koulutusrakenteen vahvistumiselle, taideammattin arvostukselle sekä koko taiteen soveltavan käytön mahdollistumiselle. Taiteen perustutkinnon palauttaminen takaisin omaksi tutkintonimikkeekseen tulee nähdä ensisijaisena toimena kulttuuripoliittisessa päätöksenteossa. Koulutus ja taiteen autonominen asema ovat perusedellytyksiä vapaan taiteen sekä kulttuurihyvinvoinnin näköalojen kasvulle. Kuvataiteen eriarvoittavan positioinnin voi todeta olevan erittäin vakava ja huolestuttava suunta. Ilman riippumattoman, minälähtöisen, omaäänisen vapaan taiteen olemassaoloa ei ole mitään, mitä soveltaa.

Kuvataiteen alalla ei lähtökohtaisesti ole työpaikkoja, vaan taide luo nämä alustansa itse. Tämän vuoksi alan työelämävastaavuuden tarkastelu samoin lainalaisuuksin muiden alojen kanssa johtaa kehitykseen, joka ei ole alan kasvulle eduksi. Taiteen ja yritysmaailman vastaavuus on heikkoa (Cronberg 2010:6, s. 15, 16), eikä taidetta tule aitoa kasvua luodessa tarkastella samoilla työllistävyiden ja tuottavuuden käsitteillä kuin yleistä yritystoimintaa. Taiteen ja kaupallisen ajattelun rajojen hämärtyessä on tärkeää huolehtia siitä, että taiteen vapaa ja itseisarvoinen asema ei tule uhatuksi, vaan kaupallinen kehitys tapahtuu prosessin loppupuolella, ei työn sisältöä ohjaten. Kaupallinen osaaminen on kuitenkin nähtävä taiteilijalle myös tärkeänä osaamisalueena.

On vältettävä asetelmaa, jossa keskustelu vapaan taiteen ansaintaväylien kehittämisestä tyrehtyy murroskeskustelun epäselvään terminologiaan, saaden lähinnä kannattamattoman ja huonosti työllistävän alan roolin sen sijaan, että toiminnan edellytyksiä pyritäisiin tunnistamaan. Muutoksen ja kehityksen tarpeen perusteleminen vapaan taiteen kannattamattomuuden korostamisella johtaa sellaisen mielikuvan rakentumiseen, jossa näitä kasvumahdollisuuksia kuvataiteelle ei olisi olemassa, eikä niitä kannata kehittää, jolloin mahdollisuudet alan kasvulle heikkenevät. Uusien käsitteiden huolellinen käyttö on olennaista toivotun, vastakkainasettelua välttävän lopputuloksen saavuttamiseksi. On pyrittävä irti purkavasta ja stereotypioihin perustuvasta keskustelusta, ja pyrkiä kehittämään taiteen menetelmiä soveltavia erikoistumisaloja uhkaamatta taiteen autonomiaa ja vapaan taiteen kentällä toimivien asemaa.

Kansainväliselle taidekentille kohdistuvat miljardiluokan liikkuvuushankkeet, kuten Euroopan Komission vahvistama kulttuurin työsuunnitelma, tunnistaa taiteen ja kulttuurin entistä vahvemman kasvun, sosiaalisen inklusion, elämänlaadun ja työllistäjän roolin. Tätä vahvistamaan perustettun 1.46 miljardin euron budjetilla toimivan **Creative Europe 2021-2027 -ohjelman** keskeisin toimintaperiaate on Euroopan kulttuurisen ja luovan toiminnan sektoreiden tukeminen. Creative Europe lanseerasi 2019 alkaneen taiteilijoiden ja kulttuurialan ammattilaisten liikkuvuuden i-Portunus pilottiprojektin (<https://www.i-portunus.eu/>), jossa tuetaan 350-500:n taiteilijan liikkuvuutta. Vuoden 2019 hallitusohjelma tunnistaa myös luovien alojen potentiaalin, todeten aineettoman sisällön muodostavan entistä suuremman osan kansantalouden tulosta. Hallitusohjelmassa perustettavaksi asetettu Creative Business Finland (Opetus- ja Kulttuuriministeriö 2017) voisi olla myös kuvataiteen vientiä ja kansainvälisiin hankkeisiin verkostoitumista ohjaava hanke. Creative Business Finlandin kaltaisen luovan alan toimintakeskuksen kehittämisen voidaan todeta olevan olennainen kehityssuunta kuvataiteilijan toimintaedellytysten mahdollistamiseksi kotimaassa sekä kansainvälisellä taidekentällä. Erilaisten liikkuvuuteen sisältyvien toimintojen keskittäminen yhden toimintakeskuksen kautta lisäisi toiminnan ketteryyttä, tasavertaisuutta ja vähentäisi merkittävästi toiminnan kuluja, josta annan esimerkin tutkimuksessani. Toimintarakenteiden kehittäminen luo edellytyksiä kansainväliseen työskentelyyn, joka voi tarjota taiteilijalle mahdollisuuden löytää oman työnsä kohdeyleisön, ansaintaväylät ja toimintaverkostot kotimaan suppeiden taidemarkkinoiden rinnalle. Näiden väylien kehitystyön keskiössä on nähtävä teoskauppaa vauhdittavat toimet. Erilaiset taiteen ostoihin kohdistetut verovähennykset

sekä gallerioiden toiminnan suora kohdeapurahoitus voivat olla teoskauppaa vauhdittavia tekijöitä, kuten ollaan havaittu myös ns. Tanskan mallissa (Cronberg 2010:6 s. 16). Taiteilijoiden toimintarakenteiden voidaan todeta kaipaavan kehitystyötä, jotta kansainvälisen kentän toiminta koettaisiin mahdollisena ja kannattavana, ja jotta ne olisivat taiteilijoille ylipäättään mahdollisia saavutuksia.

Kuvataiteen rahoitus kaipaa ketterää ja selkeäkriteeristä rahoitusmallia, jonka toteuttaminen esimerkiksi keskitettyjen liikkuvuustoimintojen tuomien alempien kuljetuskustannusten kautta varmistaisi hyödyn ja toimintaedellytysten kasvun tasapuolisen jakautumisen. Taiteen kentän kansainväliselläkin tasolla kasvavat taiteen ja kulttuurin verkostoitumiseen ja liikkuvuuteen kannustavat kehityshankkeet tulisi hyödyntää myös kotimaan taidekentällä, ja tasapuolisen liikkuvuuden tukeminen mahdollistaisi Suomen laajalle taiteilijakunnalle verkostoitumisen ja tulonmuodostamisen väyliä. Toimivat liikkuvuuden kanavat ja kansainvälisen verkostoitumisen väylät voidaan nähdä olennaisina taiteilijan ammattikehitystä tukevinä asioina. Ulkomainen toiminta kattaa kolmanneksen kuvataiteen kokonaismyynnistä (Taidegalleriatilasto 2017), ja kohdistuu kasvavasti yksityisiin gallerioihin. Järjestettyjen näyttelyiden määrän voi myös todeta olevan positiivisessa suhteessa taiteen myyntilukuihin. Galleriatoiminta Suomessa ei ole perin tuotavaa. Gallerioiden suurimpia tulonlähteitä ovat näyttelyistä perityt kulukorvaukset ja vuokrat. Yksityisistä, kaupallisista gallerioista suuri osa periikin taiteilijalta sekä myyntiprovision että kulukorvauksen, mikä on kulurakenteena taiteilijalle kestävämpi. Kansainvälisen sekä kotimaisen toiminnan rakenteita on siis pyrittävä kohentamaan gallerioiden toimintaedellytysten ja teoskaupan vetävyuden vahvistamiseksi, mikä voisi johtaa myös taiteilijan kulutaakan kevenemiseen. Taiteen apurahajärjestelmä Suomessa on kansainvälisellä tasolla tarkastellessa poikkeuksellisen kattava, mutta itsessään tiettyjä esteettisiä konventioita ja sisäpiirikäytäntöjä ylläpitävä (Lehenkari 2018, 66, 67). Toiminnan läpinäkyvyyden lisääminen sekä tarkemman laatukriteeristön määrittäminen kehittäisi taidekentän toimijoiden tasa-arvoista asemaa apurahansaajina, ja täten myös monipuolisen taiteen tekijöinä. Apurahajärjestelmän rakenteiden voidaan nähdä toimivan jokseenkin epätasa-arvoisesti, ja laatukriteereiltään osin subjektiivisesti (Lehenkari 2018, s. 66, 67, 69). Järjestelmän rakenteiden uudistaminen mahdollistaisi taiteilijoiden laaja-alaisemman liikkumisen, mikä on olennainen kehityskohta kuvataiteilijan ansainnan kehitykselle. Apurahan myöntöprosessin ollessa kätkeytyä tietoa, on tarkasteltava syitä, miksi toiset taiteilijat saavat tukea ulkomaan näyttelyprojekteille, ja toiset eivät:

tulisi saattaa julkiseksi minkäläistä laatukriteeristöä ja rakenteellista linjausta päätöksissä on noudatettu, miksi nämä kriteeristöt eivät ole kaikille yhteneväisiä, kuka näyttelykohteiden arvoa ja vaikuttavuutta on arvioimassa, ja mistä positiosta arviointi tapahtuu.

Kuvataide on pyrittävä lähtökohtaisesti näkemään alana, jolla on kasvu- ja kehitysmahdollisuuksia oman ydintoimintansa kautta, ja näitä toiminnan rakenteita on pyrittävä vahvistamaan ja tuomaan esille niiden tukirakenteiden kehitystarpeiden tunnistamiseksi. Taiteilijoiden sosiaaliturvan parantaminen perustulokokeilun ja/tai negatiivisen veromallin ja työtulotuen avulla on tärkeä kehityksen suunta. Tilanne, jossa työttömän taiteilijan satunnainen teosmyynti saattaa suistaa taiteilijan rahallisesti jopa tappiolle, ja yritystoiminnan selvitysten myötä myös työmarkkinatuen maksun keskeytykselle, voi käytännössä tietää tilannetta, jossa taiteilija ei hyödy teosmyynnistään rahallisesti ollenkaan. On pyrittävä kohti mallia, jossa sosiaaliturvan uudistus ja uudet työllisyyttä tukevat mallit kohtelevat itseään työllistävää kuvataiteilijaa tasa-arvoisessa suhteessa palkkasuhteessa olevan henkilön kanssa. Tulevia vero- ja veronpalautusmalleja on suhteutettava taiteilijan kausiluontoiseen tulonmuodostukseen: kuvataiteilija työskentelee kautta vuoden, mutta työtulo saattaa silti painottua näyttelytoimintaan. Kannustavista työllisyysmalleista on silti pystyttävä hyötymään kuukausittaisella tasolla, esimerkiksi suhteuttamalla myyntituloja tuleviin työkuukausiin. On myös pyrittävä uusiin työelämää kehittäviin innovaatioihin, jotka parantavat kuvataiteen työelämävastaavuutta: suhteuttamalla pienituloisen yrittäjä-taiteilijan tulonmuodostusta verotuksellisesti pienpalkkatulomuotoiseksi, kasvatettaisiin myös eläkekertymää ja mahdollistettaisiin negatiivisen veromallin ja työtulotuen suora soveltaminen taiteilijan tuloihin. Tulee siirtyä kohti käytäntöä, jossa uusien teosten valmistaminen myyntiä varten olisi työttömyysaikana sallittua, sillä työttömän statuksesta voi oman ammattinsa puitteissa nousta juuri teosmyynnin kautta, jota ei luonnollisestikaan ole eikä tule, jos uusia teoksia ei voi valmistaa myyntitarkoituksessa. Olennaisessa roolissa tässä keskustelussa on työllisyyden käsitteen avaaminen siten, että se ajaa asiaansa myös taiteen itsensätyöllistävän luonteen kontekstissa, sillä vapaa taide on lähtökohtaisesti ei-kaupallista toimintaa.

Tutkimuksellisenä ennakoasetelmana pidettiin täysipäiväisesti kuvataidetta tekevän taiteilijan omistautuvaa työtötta, ja sen suhteuttamista monialaistuvaan taiteilijan ammattikuvaan ja siinä toimimisen edellytyksiin. Tämän ammatillisen taustoituksen lisäksi tutkimuksessa tarkastellaan kansainvälisen työskentelyn merkitystä taiteilijan

urakehityksessä, kuvaillaan taiteellisen työn ja rahoituksen toimintarakenteita, sekä ongelmia taiteilijoiden liikkuvuudessa, sekä tarjotaan kehitysehdotuksia näiden rakenteiden kehittämiseksi. Portfolio käsittelee näitä kehitystarpeita aihealueittain jaoteltuna, ja tiivistää jokaisen osion pääteemat kolmeen teesiin.

PORTFOLIO

Portfolion www-osoite:

http://artattack.fi/thesis/thesis_artattack.pdf

PORTFOLION LÄHTEET

Benelux - instituutti. Verkkosivu: <http://www.finncult.be/?lang=fi> Viitattu: 17.3.2019.

Creative Europe. Verkkosivu. https://ec.europa.eu/programmes/creative-europe/node_en Viitattu: 17.3.2019.

Creative Europe: i-Portunus. Verkkosivu. https://ec.europa.eu/programmes/creative-europe/content/i-portunus-eu-funds-mobility-artists_en Viitattu: 17.3.2019

Creative Finland. Verkkosivu. <https://www.creativefinland.fi/> Viitattu: 17.3.2019.

Cronberg, T: Luova kasvu ja taiteilijan toimeentulo. 2010:6. Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä. Www-julkaisu. <http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/75569/okmtr06.pdf> Viitattu: 3.4.2019.

Finnish Art thrives. Verkkoartikkeli, Finland toolbox. <https://toolbox.finland.fi/arts-design/finnish-art-thrives/> Viitattu: 18.4.2019.

Finnish Art Agency. Verkkosivu. <https://www.finnishartagency.com/> Viitattu: 17.3.2019.

Frame Contemporary Finland. Verkkosivu. <https://frame-finland.fi/> Viitattu: 17.3.2019.

Heinius, J. & Lehtikoinen, K: Training artists: competencies for new contexts. 2013. Taideyliopiston Teatterikorkeakoulun julkaisuja, kokos julkaisusarja 2, 2013. Www-dokumentti. https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/38879/Kokos_2.pdf?sequence=1 Viitattu: 3.5.2019.

Helavuori, H: Yritystukien voittajat ja häviäjät. 2018. Verkkoartikkeli, 100 puheenvuoroa taiteesta. Taiteen edistämiskeskus. <https://100puheenvuoroataiteesta.taike.fi/yritystukien-voittajat-ja-haviaajat/> Viitattu: 14.4.2019

Herranen, K.; Houni, P.; Karttunen, S: ”Pitäisi laajentaa työalaansa”. Kuvataiteilijan ammattirooli ja osaamistarpeet tulevaisuuden työelämässä. 2013. Kulttuuripolitiikan tutkimuskeskus Cuporen verkkojulkaisuja 21. Www-dokumentti. http://www.opi.fi/download/150673_pitaisi_laajentaa_tyoalaansa.pdf Viitattu: 20.2.2019.

Houni, P. & Ansio, H: Taiteilijan ammatti tänään: tietoa, taitoja, diskursseja. 2014. Www-dokumentti. <https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/125323/houni.pdf?sequence=1> Viitattu: 12.4.2019.

Hirvi-Ijäs, M.; Rensujeff, K.; Sokka, S.; Koski, E: Taiteen ja kulttuurin barometri 2016. 2017. Taiteilijan työskentelyedellytykset muutoksessa. Kulttuuripolitiikan tutkimuskeskus Cuporen verkkojulkaisuja 42. Www-dokumentti. https://www.cupore.fi/images/tiedostot/2017/cupore_barometri_2016_13.pdf Viitattu: 13.3.2019.

Hirvi-Ijäs, M.; Rensujeff, K.; Sokka, S.; Koski, E: Taiteen ja kulttuurin barometri 2017. 2018. Nuoret taiteentekijät. Kulttuuripolitiikan tutkimuskeskus Cuporen verkkojulkaisuja 47. Www- dokumentti. <https://www.cupore.fi/fi/julkaisut/cuporen-julkaisut/taiteen-ja-kulttuurin-barometri-2017-nuoret-taiteentekijaet> Viitattu: 12.5.2019.

Hirvi-Ijäs, M.; Rensujeff, K.; Sokka, S.; Kurlin, A: Taiteen ja kulttuurin barometri 2018. 2019. Taiteilijoiden ja taiteen liikkuvuus. Kulttuuripolitiikan tutkimuskeskus Cuporen verkkojulkaisuja 51. Www- dokumentti. https://www.cupore.fi/images/tiedostot/2019/taiteilijoiden_ja_taideen_liikkuvuus._taiteen_ja_kulttuurin_barometri_2018._v_09.pdf Viitattu: 13.3.2019

Laitinen, L: Vaikuttavaa? Taiteen hyvinvointivaikutusten tarkastelua. 2017. Turun Ammattikorkeakoulun julkaisuja. Www-julkaisu. <http://julkaisut.turkuamk.fi/isbn9789522166166.pdf> Viitattu: 15.9.2019

Lehenkari, L: Taiteilijoiden eriarvoisuus - tutkimus menestyksen kasautumisesta suomalaisten kuvataiteilijoiden keskuudessa 2000 – luvulla. 2018. Pro Gradu - tutkielma, Turun yliopisto, Historian, kulttuurin ja taiteiden tutkimuksen laitos. Www-julkaisu.

https://www.utupub.fi/bitstream/handle/10024/146110/Lehenkari_Laura_opinayte.pdf;jsessionid=4FD1E88AA38F26BC8BF42C909CB3EE64?sequence=1 Viitattu: 1.4.2019.

Liitola, M. Sami Korkiakosken taiteilijahaastattelu. 2019. Viitattu: 14.4.2019

Lilja-Viherlampi, L-M.; Rosenlöf, A-M. Moninäkökulmainen kulttuurihyvinvointi. 2019. Teoksessa I. Tanskanen. (toim.) Taide töissä – Näkökulmia taiteen opetukseen sekä taiteilijan rooliin yhteisöissä. Turun ammattikorkeakoulun raportteja 256. Turku: Turun ammattikorkeakoulu, 20 - 39. Viitattu: 12.6.2019

Logrén, A: Taiteilijapuheen moniäänisyys: tutkimus mediavälitteisen ja (kuva)taiteilijälähtöisen taiteilijapuheen muotoutumisesta. 2015. Väitöskirja, Itä-Suomen yliopisto, Filosofinen tiedekunta. Www-dokumentti. http://epublications.uef.fi/pub/urn_isbn_978-952-61-1702-7/urn_isbn_978-952-61-1702-7.pdf Viitattu: 24.4.2019.

Malmberg, A: Näkökulmia kansainvälisyyteen kulttuurissa ja taiteessa. 2019. Blogi - kirjoitus.

<https://kulttuurijataide.fi/nakokulmia-kansainvalisyyteen-kulttuurissa-ja-taiteessa/> Viitattu: 15.4.2019.

Mäki, T: Miksi valtion pitäisi tukea taidetta? 2018. Verkkoartikkeli. Taiteilija-lehti.

<https://taiteilijalehti.fi/miksi-valtion-pitaisi-tukea-taidetta/> Viitattu: 2.8.2019.

Opetus- ja kulttuuriministeriö: Luova talous ja aineettoman arvon luominen kasvun kärjiksi. Luovat alat Suomen talouden ja työllisyyden vahvistajina - työryhmän raportti. 2017. Www-julkaisu.

http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/79725/Luova%20talous%20ja%20aineettomat%20arvot_FINAL.pdf?sequence=3&isAllowed=y Viitattu: 28.3.2019.

Pulkkinen, M: Kuvataide menetti oman tutkintonsa ammatillisen koulutuksen uudistuksessa. 2017. Verkkoartikkeli. Taiteilijalehti. <https://taiteilijalehti.fi/kuvataide-menetti-oman-tutkintonsa-ammattillisen-koulutuksen-uudistuksessa/> Viitattu: 15.3.2019

Pulkkinen, M: Taike kiristää yhteisögallerioiden tukiehtoja - galleriavuokrasta pitää luopua. 2018. Verkkoartikkeli. Taiteilijalehti. <https://taiteilijalehti.fi/taike-kiristaa-yhteisogallerioiden-tukiehtoja-galleriavuokrasta-pitaa-luopua/> Viitattu: 22.4.2019.

Reijonen, I: ”Kuplahan se käsite on” Luova talous luovien alojen parissa työskentelevien puheessa. 2012. Pro Gradu - tutkielma, Helsingin Yliopisto, Valtiotieteellinen tiedekunta. Www-dokumentti. <https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/38109/Pro%20gradu%20I%20Reijonen.pdf?sequence=1&isAllowed=y> Viitattu: 2.6.2019.

Rensujeff, K: Taiteilijan asema 2010. Taiteilijakunnan rakenne, työ ja tulonmuodostus. 2014. Taiteen Edistämiskeskus. Www-julkaisu. <https://www.taike.fi/documents/10921/1094274/Taiteilijan+asema+2010.pdf/e21126ba-01d4-4e40-bd96-9b99b76ac8a7> Viitattu: 15.5.2019.

Selin, M: Hyvinvointinäkökulma ei ole uhka taiteen itseisarvolle. 2018. Verkkoartikkeli, 100 puheenvuoroa taiteesta, Taiteen edistämiskeskus. <https://100puheenvuoroataiteesta.taike.fi/hyvinvointinakokulma-ei-ole-uhka-taiteen-itseisarvolle/> Viitattu: 14.4.2019

Selkee, J: Taiteilijan identiteetti voisi sisältää vaikka yrittäjyyden. 2018. Verkkoartikkeli, 100 puheenvuoroa taiteesta. Taiteen edistämiskeskus.

<https://100puheenvuoroataiteesta.taike.fi/taiteilijan-identiteetti-voisi-sisaltaa-jopa-yrittajyyden/> Viitattu: 14.4.2019.

Suomen Taiteilijaseura: Taiteilijan ammattitaidon ylläpitäminen työttömyyden aikana. 2019. Www-sivu. <https://artists.fi/kuinka-ela-kuvataiteella/taiteilijan-ammattitaidon-yllapitaminen-tyottomyyden-aikana/> Viitattu: 4.8.2019

Taidegalleriatilasto 2017

Helsinki: Frame Contemporary Art Finland

Saantitapa: <https://frame-finland.fi/tietoa-alasta/tilastot>

Taidegalleriatilasto 2016

Helsinki: Frame Contemporary Art Finland

Saantitapa: <https://frame-finland.fi/tietoa-alasta/tilastot>

Taiteen edistämiskeskus: Tietoa taiteilija-apurahasta. Www-sivu. <https://www.taike.fi/fi/tietoa-taiteilija-apurahasta> Viitattu: 22.4.2019.

TelepArt. Verkkosivu. <http://www.finncult.be/telepart/?lang=fi> Viitattu: 17.3.2019.

Tuominen, N: Kulttuuri ja luovat alat ovat Suomen suurimpia työllistäjiä - näin eri eduskuntapuolueet kasvattaisivat taiteen rahoitusta. 2018. Verkkoartikkeli, Taiteilijalehti. <https://taiteilijalehti.fi/kulttuuri-ja-luovat-alat-ovat-suomen-suurimpia-tyollistajia-nain-eri-eduskuntapuolueet-kasvattaisivat-tai-teen-rahoitusta/> Viitattu: 18.3.2019.

UNESCO institution for statistics: International standard classification of education. 2015. Www-dokumentti. <http://uis.unesco.org/sites/default/files/documents/international-standard-classification-of-education-fields-of-education-and-training-2013-detailed-field-descriptions-2015-en.pdf> Viitattu: 4.5.2019

Vuolasto, J: Taiteen ja kulttuurin hyvinvointivaikutukset. Taide ja kulttuuri osana hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä. 2018. Prosenttiperiaatteen laajentamisen kärkihanke, Opetus- ja kulttuuriministeriö. Www-dokumentti.

<https://minedu.fi/documents/1410845/6583087/Vuolasto+Johanna.pdf/82f476f1-31dd-4cec-9c69-efbc783c24be/Vuolasto+Johanna.pdf.pdf> Viitattu: 18.3.2019.

Yrjölä, E: Taide taiteena, bisnes bisneksenä - vai sittenkin yhdessä? 2018. Verkkoartikkeli, 100 puheenvuoroa taiteesta. Taiteen edistämiskeskus.

<https://100puheenvuoroataiteesta.taike.fi/taide-taiteena-bisnes-bisneksena-vai-sittenkin-yhdessa/> Viitattu: 14.4.2019.

Zemtsova, M;, Nafziger, C: Death of a coworker: Visual dialogue through artistic collaboration. Verkkoartikkeli. ArtMaze Mag.

<https://artmazemag.com/death-of-a-coworker/> Viitattu: 5.2.2019.